

Право міжнародних договорів

1

- **Право міжнародних договорів: поняття, джерела**

2

- **Поняття та юридична природа міжнародних договорів**

3

- **Класифікація міжнародних договорів**

4

- **Порядок укладання міжнародних договорів**

5

- **Припинення дії міжнародних договорів**

1

Право міжнародних договорів: поняття, джерела

ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ – галузь міжнародного права; сукупність принципів і норм, що регулюють відносини держав та інших суб'єктів міжнародного права з приводу укладання, дії, зміни і припинення міжнародних договорів

Мета

- забезпечення стабільності міжнародної договірної практики

Суб'єкти

- держави та міжнародні міждержавні організації

Об'єкт

- відносини між суб'єктами щодо процесу укладання, сфери і часу дії та умов припинення дії міжнародного договору

Предмет

- процес укладання міжнародного договору

Джерела

- конституції
- спеціальні закони відносно процедури розробки, підписання, ратифікації та припинення міжнародних договорів
- міжнародні конвенції

+ звичаєві норми

Про міжнародні договори України
ЗАКОН УКРАЇНИ

ЗУ «Про міжнародні договори України» від 29.06.2004 р.

Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 р.

Поняття та юридична природа міжнародних договорів

МІЖНАРОДНИЙ ДОГОВІР – міжнародна угода, укладена державами й іншими суб'єктами міжнародного права в письмовій формі, незалежно від того, чи міститься така угода в одному, двох або декількох пов'язаних між собою документах, а також незалежно від її конкретного найменування

Мета

кінцевий результат, якого прагнуть досягти суб'єкти міжнародного права, що укладають договір

Об'єкт

супільні відносини, що регулюються нормами, які містяться в договорі

Предмет

конкретні матеріальні або нематеріальні блага, охороняти та забезпечувати які покликана міжнародна угода

СТОРОНИ в міжнародному договорі – суб'єкти міжнародного права, які володіють правоздатністю на їх укладання

- держава володіє правоздатністю на укладання міжнародних договорів (de jure)
- міжнародна організація володіє правоздатністю на укладання міжнародних договорів, якщо це визначено правилами цієї організації

СТОРОНИ в міжнародному договорі

- ✓ глав держав;
- ✓ глав урядів;
- ✓ міністрів закордонних справ

**ДЕРЖАВИ
в особі:**

**МІЖНАРОДНІ
МІЖУРЯДОВІ
ОРГАНІЗАЦІЇ
в особі:**

- ✓ уповноважених представників (делегатів)

СТРУКТУРА міжнародного договору

Преамбула

цілі укладання даного договору, сторони договору, загальновизнані принципи міжнародного права, на базі яких укладається договір та ін.

Основна частина

предмет, об'єкт договору, права й обов'язки сторін за договором, умови і засоби виконання договірних зобов'язань

Заклучна частина

умови вступу договору в силу, термін його дії, порядок припинення дії, порядок продовження терміну дії тощо

Класифікація міжнародних договорів

За кількістю учасників міжнародні договори бувають:

**Односторонні
юридичні акти**

**Нотифікація
Визнання
Протест
Відмова**

**Двосторонні
угоди**

**Укладаються за
участі двох суб'єктів
міжнародного
права**

**Багатосторонні
договори**

**Участь беруть три
та більше суб'єкти
міжнародного
права**

За сферою дії

Універсальні договори

- Мають світове значення, у них бере участь більшість суб'єктів міжнародного права

Регіональні договори

- У них беруть участь держави певного географічного регіону, на який поширюється дія договору

Субрегіональні договори

- У них беруть участь держави всередині певного географічного регіону

Партикулярні договори

- У них бере участь обмежене коло суб'єктів, які розташовані у різних регіонах планети

За ступенем відкритості

Відкриті договори

- У них бере участь і до них може приєднатися будь-яка зацікавлена держава

Закриті договори

- У них коло учасників заздалегідь визначене, участь обмежується тільки сторонами, які уклали договір

За суб'єктом, що укладає договір

Міждержавні договори

- Укладаються від імені держави

Міжурядові договори

- Укладаються від імені уряду

Міжвідомчі договори

- Укладаються від імені органів виконавчої влади держави — його міністерств і відомств

договір в усній формі — так звана «джентльменська угода», зустрічається досить рідко

За формою договору

договір у письмовій формі — більшість міжнародних договорів у даний час укладається в такій формі

контрактні, в яких фіксують поточні зобов'язання держав

За юридичним змістом норм

правові, які містять універсальні, загальновизнані норми

СТАДІЇ укладання міжнародного договору:

- 1) підготовча стадія (договірна ініціатива; з'ясування повноважень)
- 2) підготовка та прийняття тексту договору
- 3) встановлення автентичності тексту договору
- 4) висловлення згоди на обов'язковість договору

Це пропозиція однієї чи кількох держав або органу міжнародної організації укласти міжнародний договір для врегулювання певних відносин.

Та сторона, яка виступає з пропозицією, пропонує текст договору.

Договірна ініціатива

З'ясування
повноважень

Це документ, який виходить від компетентного органу держави і за допомогою якого одна або кілька осіб призначаються представляти цю державу з метою ведення переговорів, прийняття тексту договору або встановлення його автентичності, вираження згоди цієї держави на обов'язковість цього договору.

При укладенні двосторонніх угод відбувається обмін повноваженнями, а при багатосторонніх — перевірка повноважень.

**Репрезентувати державу з метою вчинення всіх актів,
що стосуються міжнародних договорів,
БЕЗ ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ мають право**

глави держав

глави урядів

міністри ЗС

**глави
дипломатичних
представництв**

за посадою

**тільки з метою прийняття
тексту договору між
акредитуючою державою
і державою, при якій вони
акредитовані**

**Форми підготовки
узгодженого тексту
міжнародного
договору**

ПІДГОТОВКА ТА ПРИЙНЯТТЯ ТЕКСТУ ДОГОВОРУ

звичайні дипломатичні канали
(при підготовці двосторонніх, інколи багатосторонніх, договорів)

міжнародні конференції

міжнародні організації
(при підготовці багатосторонніх договорів)

голосування

**Спосіб прийняття тексту
міжнародного договору**

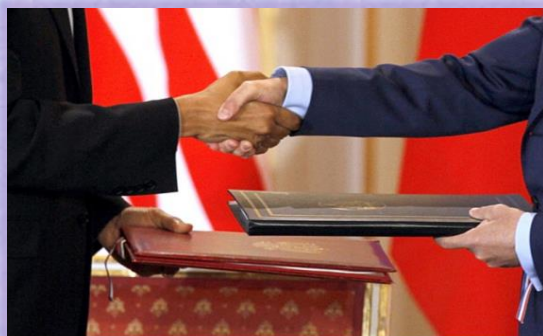

**Засоби встановлення автентичності
тексту договору**

парафування

підписання ad referendum

*прийняття заключного акту конференції,
що містить текст договору*

**Способи
висловлення
згоди на
обов'язковість
міжнародного
договору**

*підписання
договору*

*ратифікація
договору*

затвердження

прийняття

приєднання

*обмін
документами, що
складають договір*

ПІДПИСАННЯ — це форма вираження згоди на обов'язковість договору шляхом підписання договору представником держави.

Підписання надає договору обов'язкової сили у трьох випадках, що передбачені ст. 12 Віденської конвенції 1969 р.:

1) договір передбачає, що підписання має юридичну силу

2) в інший спосіб встановлено домовленість держав, які беруть участь у переговорах, про те, що підписання повинно мати обов'язкову силу

3) намір держави надати підписанню обов'язкової сили впливає з повноважень її представника або був виражений під час переговорів

Принцип альтернату

**ПІДПИСАННЯ
міжнародного
договору
може бути**

Остаточним

Неостаточним

**Умовним
ad referendum**

**ПІДПИСАННЯ AD REFERENDUM здійснюється
представником за умови, що воно потребує:
наступного затвердження урядом,
або ратифікації,
або прийняття компетентним органом держави**

ПАРАФУВАННЯ – попереднє підписання міжнародного договору ініціалами уповноважених осіб, які брали участь у його розробленні

Підписання ad referendum

Є засобом вираження згоди держави на обов'язковість для неї договору

Підтвердження підписанням ad referendum має зворотну силу

Ad referendum не здійснюється постановкою тільки ініціалів, як парафування

Парафування

Обмежується встановленням автентичності тексту договору і не може бути перетворене в остаточне підписання простим підтвердженням

Підписання, здійснене після парафування, зворотної сили не має

Встановлення автентичності тексту договору ініціалами уповноважених держав

РАТИФІКАЦІЯ (від лат. *ratum facere* - робити остаточним) – схвалення тексту міжнародного договору вищим органом державної влади. Акт, яким держава висловлює свою остаточну згоду з міжнародним договором, шляхом прийняття його тексту парламентом

ВНУТРІШНЬОДЕРЖАВНИЙ АСПЕКТ:

РАТИФІКАЦІЯ являє собою регульований національним правом процес затвердження міжнародних договорів вищими органами держави.

У внутрішньому праві ратифікацією є комплекс норм, які визначають порядок ініціювання, розгляду та прийняття рішення стосовно питання про ратифікацію.

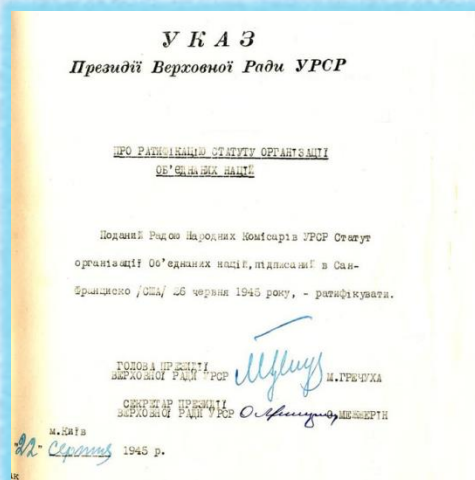
Рішення оформлюється **законодавчим або іншим актом ратифікації**, що символізує завершення внутрішнього етапу ратифікації.

МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ:

Під РАТИФІКАЦІЄЮ розуміється акт вищих органів держави, що виражає остаточне схвалення договору і згоду на його обов'язковість.

Ратифікація в міжнародному аспекті матеріально втілюється шляхом прийняття ратифікаційної грамоти.

При укладенні двостороннього договору відбувається обмін ратифікаційними грамотами, а укладенні багатостороннього — здається депозитарію.

ВСТУПНА ЧАСТИНА
— дата ратифікації, її
місце, орган, що здійснює
ратифікацію, укладачі
грамоти

ОСНОВНА ЧАСТИНА
— повний текст
міжнародного договору

**Структура
ратифікаційної грамоти**

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА
— зобов'язання
неухильно, у повному
обсязі, чесно і сумлінно
виконувати умови
договору

ЗАТВЕРДЖЕННЯ («конфірмація») – вираження згоди на обов'язковість договору, який не потребує ратифікації, шляхом схвалення його урядом або іншим компетентним органом

Ст.9: затвердження міжнародних договорів України, які не потребують ратифікації, здійснюється:

- ✓ щодо договорів, які укладаються від імені України, – Президентом України (у формі указу);
- ✓ щодо договорів, які укладаються від імені Уряду України, – Урядом України (у формі постанови)

ПРИЙНЯТТЯ міжнародного договору – особлива форма вираження згоди на обов'язковість договору, який не потребує ратифікації, що за своєю процедурою близька до приєднання

ПРИЄДНАННЯ – форма вираження згоди на обов'язковість договору, за допомогою якої сторона, що не брала участь у договорі, може взяти на себе зобов'язання щодо договору, якщо така можливість передбачена в самому договорі або за домовленістю всіх учасників.

Приєднання можливе як до чинного договору, так і до договору, який ще не набрав чинності, приєднання відбувається до договору в цілому.

ДЕПОЗИТАРІЙ – особа, яка зберігає ратифікаційні грамоти держав-учасниць багатостороннього договору

ФУНКЦІЇ

прийняття і збереження оригіналу міжнародного договору, ратифікаційних грамот, документів про застереження

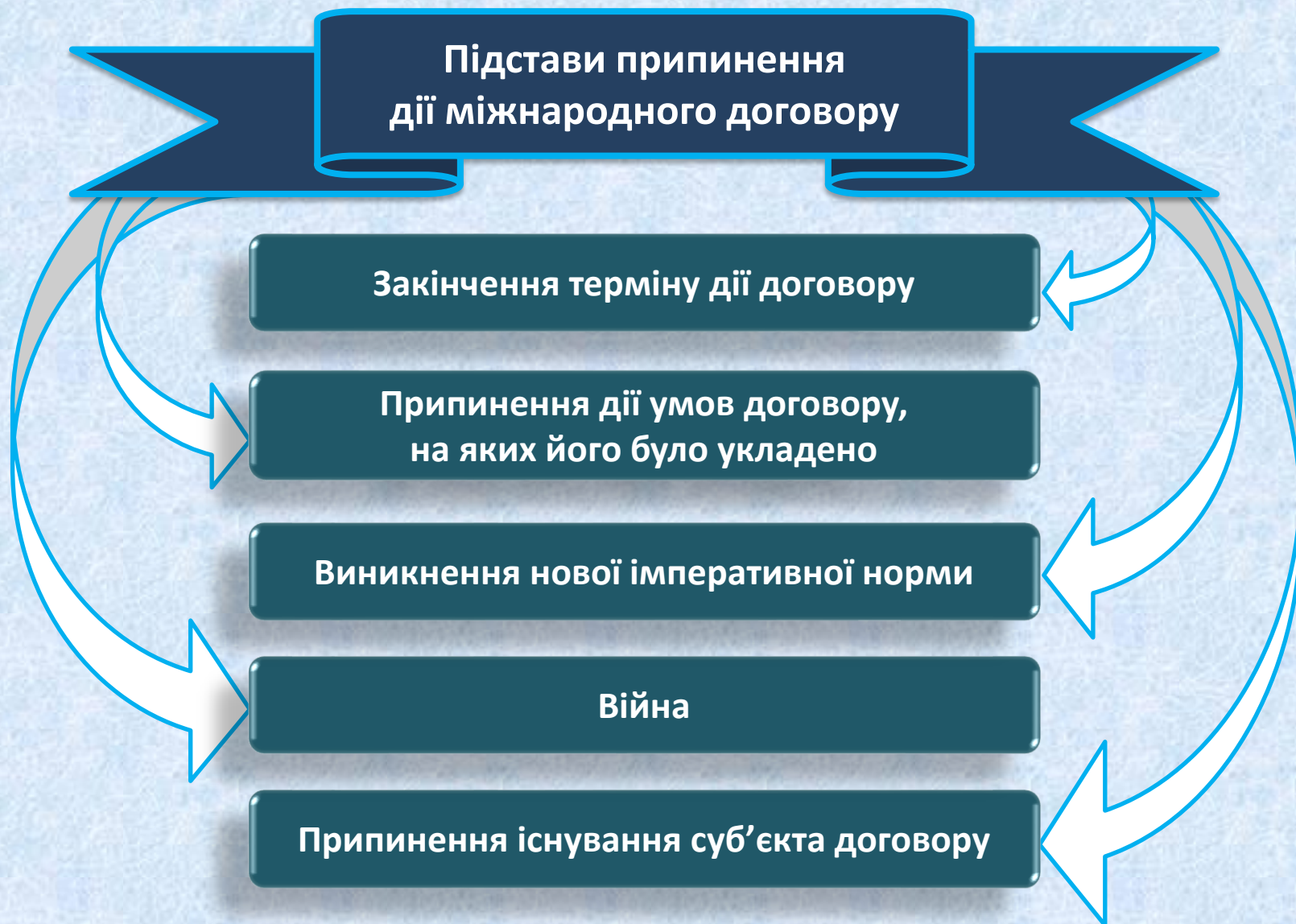
інформування учасників договору про хід його ратифікації і про вступ його в силу, якщо в договорі цей механізм передбачений

одержання і збереження актів, нотифікацій і повідомлень

виготовлення при необхідності копій договору, ратифікаційних грамот, додатків до договору тощо

одержання будь-яких підписів під договором

Припинення дії міжнародних договорів

Способи припинення дії договорів

Не вольові

- припинення міжнародного договору спричинюється настанням події або факту, без волевиявлення сторін, спрямованого на припинення договору

Вольові

- припинення дії міжнародного договору є результатом безпосереднього волевиявлення сторін; об'єднуються одним поняттям - розторгнення

ДЕНОНСАЦІЯ

АНУЛЮВАННЯ

ДЕНОНСАЦІЯ – одностороння правомірна відмова від міжнародного договору з попередженням, що зроблено в порядку і терміни, які передбачені умовами договору

Характерні ознаки

суворо визначений порядок, закріплений у договорі

своєчасне, встановлене договором попередження

хронологічні рамки (термін), у межах яких одна із сторін може заявити попередження

вказівка на термін після зробленого попередження, коли договір припинить свою дію

АНУЛЮВАННЯ — однобічне припинення дії міжнародного договору, яке вважається правомірним лише на підставі норм міжнародного права, а саме у випадках, що визначені у Віденській конвенції про право міжнародних договорів

договір суперечить новому суспільному ладу держави

істотне порушення договору одним з його учасників

у випадках, коли докорінним чином змінилися обставини

у разі неможливості виконання умов договору

Дякую за увагу!